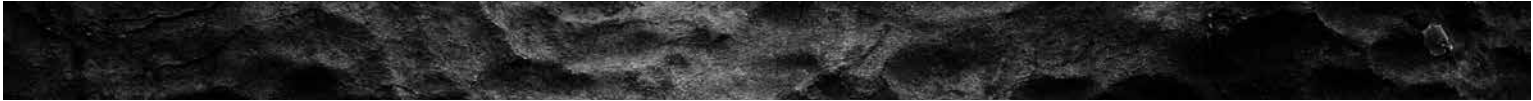

Köyliön Korpilevonmäen tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi 2015

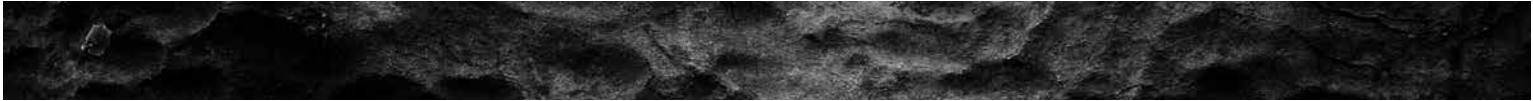

TIIVISTELMÄ

Ahlman Group Oy inventoi lokakuussa 2015 Köyliön ja Huittisten kuntien alueille suunnitella olevalla tuulivoimapuistoalueella. Hankealue sijaitsee Korpilevonmäen metsäalueella noin kahdeksan kilometriä Köyliön kirkosta koilliseen, Valtatie 12:n varrella. Alueella on maa- ja metsätaloutta, suoalueita, hakkuuaukeita ja avokallioalueita. Työn suoritti arkeologi (FM) Tiina Vasko.

Ainoa tunnettu kiinteä muinaisjäänös alueella on kolmen kunnan rajamerkki Halkivaha. Kyseinen siirtokivilohkare on mainittu ensimmäisen kerran asiakirjoissa jo vuonna 1486. Tuulivoimaloiden rakentaminen ei tiedoksi annetuilla suunnitelmilla uhkaa kohdetta. Inventoinnissa löytynyt uusi kohde nimeltään Kivihauta on todennäköisesti modernin kiinteistörajan merkki. Kohde ei ole kiinteä muinaisjäänös.

*Tähän raporttiin suositetaan viittaamaan seuraavasti:
Vasko, T. 2015: Köyliön Korpilevonmäen tuulivoimapuiston
arkeologinen inventointi 2015. Ahlman Group Oy.*

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	4
Tutkimuksen perustiedot	5
Taustatiedot tutkimusalueesta	6
Inventointi	9
Kiinteä muinaisjäännös (Halkivaha)	10
Muu kohde (Kivihauta)	11
Turbiinipaikat	12
Yhteenveto	18
Lähteet	19

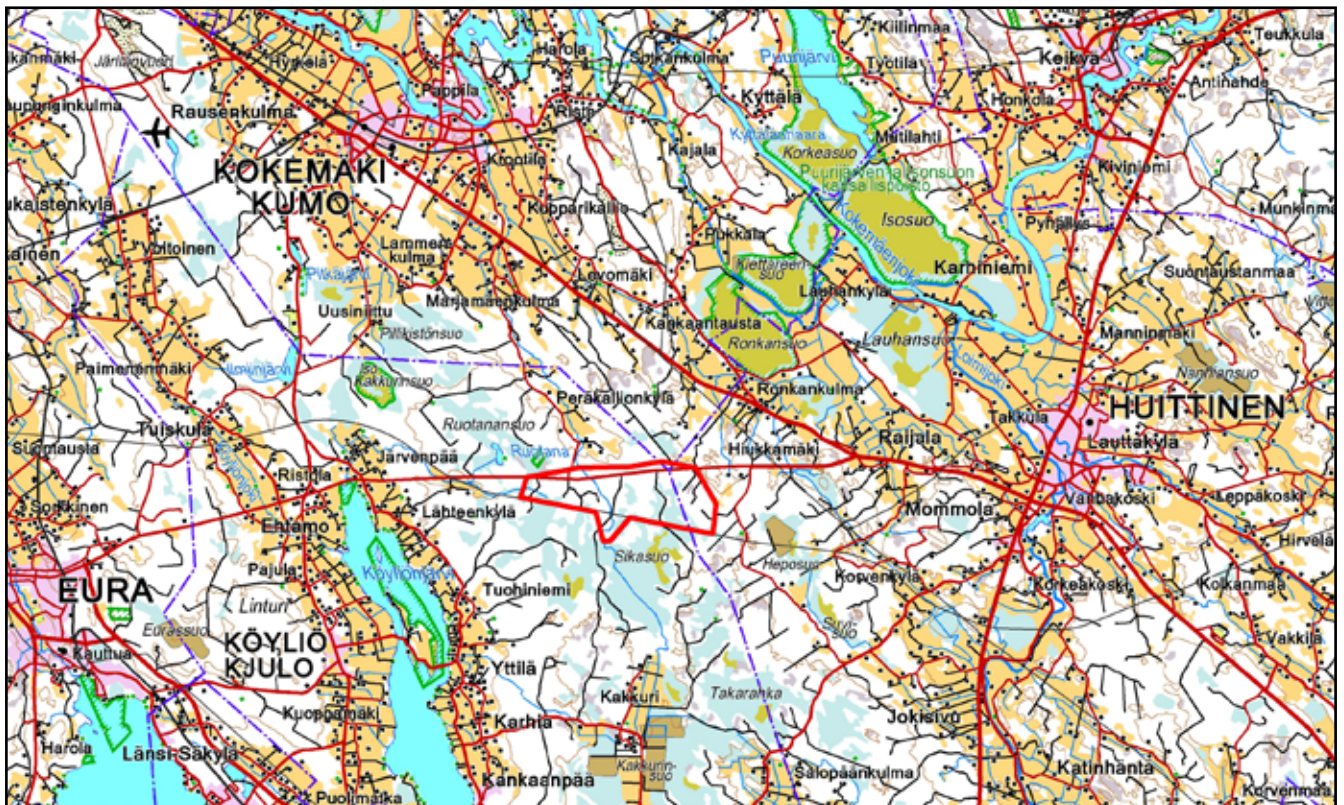
JOHDANTO

Tämä raportti esittelee Maatal- ja Metsäyht. Köyliön Vanhakartanon Ahlman Group Oy:ltä tilaaman Köyliön Korpilevonmäen tuulivoimapuiston arkeologisen inventoinnin tulokset, joiden perusteella mahdolliset muinaisjäännöskohteet voidaan huomioida hankkeen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Maatalous- ja metsäyhtymä Köyliön Vanhakartano suunnittelee enintään yhdeksän tuulivoimalan tuulivoimapuistoa kokonaan omistamilleen maille Korpilevonmäen alueella. Hanke sijoittuu pääosin vahvistetun vaihemaakuntakaava 1 tuulivoima-alueen varaukselle. Yksittäisen voimalan teho olisi todennäköisesti 3–5 MW. Kolmilapaisten voimaloiden napakorkeudeksi on tässä vaiheessa suunniteltu noin 144 metriä ja kokonaiskorkeudeksi enintään 215 metriä. Roottorin halkaisija olisi enintään noin 130–135 metriä. Hankealueen koko on noin 785 hehtaaria (kartta 1). Hankealue ulottuu Köyliön ja Huittisten alueille. Hankkeeseen ei sovelleta YVA-lain (486/1994, muutettu 458/2006) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenetelyä (Varsinais-Suomen ELY-keskus 2014).

Kartta 1. Köyliön Korpilevonmäen tuulivoimapuiston sijainti (punainen raja).

TUTKIMUKSEN PERUSTIEDOT

Tutkimuksen laji:	Yleisinventointi
Työn suorittaja:	Arkeologi (FM) Tiina Vasko
Tutkimuslaitos / organisaatio:	Ahlman Group Oy
Tutkimusten rahoittaja / tilaaja:	Maatalous- ja metsäyhtymä Köyliön Vanhakartano
Kenttätyöaika:	7.–9.10. ja 12.–13.10.2015

Tutkimuksen tarkoitus: Suoritetaan tuulivoimapuiston muinaisjäännösinventointi, jossa pääpaino on tuulivoimaturbiinien suunniteltujen rakennuspaikkojen ympäristössä. Lisäksi inventoidaan arkeologisesti kiinnostavia alueita hankealueen sisällä.

Inventointialue: Hankealue sijaitsee Korpilevonmäen metsäalueella noin kahdeksan kilometriä Köyliön kirkosta koilliseen, Valtatie 12:n varrella. Alueella on maa- ja metsätaloutta, suoalueita, hakkuuaukeita ja avokallioalueita (kartta 1).

Peruskarttalehti:	113411, 211202
Tutkimusalueen sijainti:	P: 6788140–6790490, I: 252650–258380 (ETRS89-TM35FIN -tasokoordinaatisto)
Korkeus:	noin 70–80 m mpy

Aiemmin tunnetut muinaisjäännökset:

Halkivahankivi, muinaisjäännösrekisterinumero 1000013345. Kiinteä muinaisjäännös.

Tutkimustulokset: Inventoinnissa ei löytynyt uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Alkuperäisen tutkimusraportin ja dokumentointiaineiston arkistointipaikka:

Ahlman Group Oy, os. Kullankuja 6 as 1, 28220 Pori

Kopiot: Tutkimuksen tilaaja, Museovirasto, Satakunnan Museo.

TAUSTATIEDOT TUTKIMUSALUEESTA

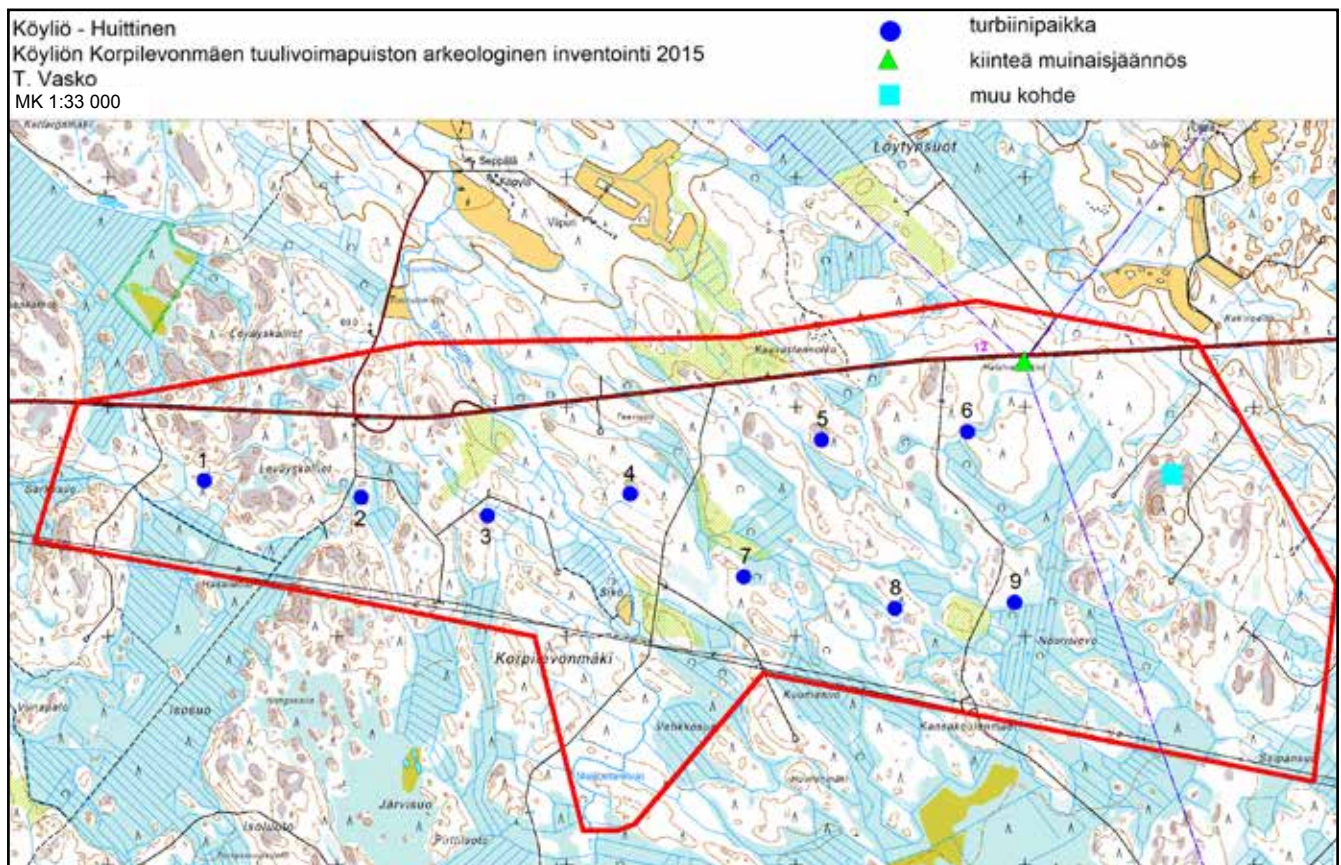
Inventoinnin valmisteluvaiheessa selvitettiin inventointialueen luonnon- ja asutushistoriaa sekä aiempaa tutkimusta. Selvityksessä käytettiin muun muassa arkeologisten inventointien raportteja ja paikallishistoriaa käsittelevää kirjallisuutta. Mahdollisten kiinteiden muinaisjään-
nösten tietoja etsittiin Museoviraston muinaisjäänösrekisteristä ja aiemmista inventointiker-
tomuksista. Työssä käytettiin myös Kansallisarkiston digitaaliarkiston historiallisia karttoja ja asiakirjoja.

Köyliö sijaitsee Satakunnan eteläosassa. Sen rajanaapureita ovat seuraavat kunnat: Koke-
mäki, Huittinen, Säskylä ja Eura. Köyliönjärvi sijaitsee kunnan keskipaikkeilla. Sen suurimmas-
sa saarella sijaitsevat Köyliön kirkko ja Köyliön Vanhakartanon suurtilan talouskeskus. Ilmiin-
järvi Köyliön ja Kokemäen rajalla kuuluu suurimmaksi osaksi Köyliöön.

Köyliönjärven valuma-alueella peltojen maalaji on etupäässä hienoa hiekkaa ja hiesua. Nämä peltoalueet ovat korkokovaltaan tasaisia. Köyliönjärven eteläpuolinen vainioalue jatkuu yhtenäisenä Säskylän puolelle päättyen Pyhäjärven rantaan. Köyliönjärven itäpuoliset alueet ovat vanhempaa kallioperää. Lähes 2 000 miljoonan vuoden ikäiset hiekka- ja savikerrokset ovat muuntuneet kovissa paine- ja lämpötilaolosuhteissa erilaisiksi gneisseiksi. Kunnan itä-
puolisella alueella on runsaasti suomaastoa. Yli 80 metriä merenpintaa ylempänä olevaa maas-
toa Köyliössä on kunnan keskustaajaman ja Euran rajan välillä sekä Sonnilanjoen latvojen ym-
päristössä.

Kartta 2.

Köyliön Korpilevonmäen tuulivoimapuistoalue ja alustavat turbiinipaikat (numerointi raporttoijan).

Kivikauden asuinpaikat keskittyvät Köyliössä Tuiskulan, Ehtamon ja Järvenpään kylien alueille. Varmuudella pronssikauteen luettavia kiinteitä muinaisjäännöksiä ei Köyliöstä tunneta. Runsaasti rautakautisia irtolöytöjä on Köyliönjärven seuduilta, joilla sijaitsevat myös Köyliöstä tunnetut rautakautiset kalmistot. Köyliön ja Euran alueen 500-luvulta 1100-luvulle asti ajoittuvat ruumishautakalmistot ovat Suomessa harvinaisia. Muualla Suomessa oli polttohautaus yleisesti käytössä 1000-luvulle asti ja ruumishautaukset olivat harvinaisia. Köyliöstä tunnetaan myös rautakauden polttohautoja Järvenpään Tuhkanummen kalmistosta.

Asutus on siis jatkunut Köyliön alueella yhtäjaksoisesti aina 500-luvulta saakka, mistä kertoo kalmistojen pitkä käyttöaika. Asutus on Köyliössä keskittynyt lounaiselle viljelyseudulle. Kirkko- eli Köyliönsaaren viljavat rinteet olivat alun alkaen varhaisimpia asuinpaikkoja. Köyliössä on 14 kylää, jotka mainitaan 1560-luvun veroluettelossa; Puolimatka, Huhti, Kepola, Yttilä, Karhia, Kankaanpää, Tuohiniemi, Peuhua, Vellinkylä, Vinnari, Varpula, Lähteenkylä, Paavila ja Tuiskula. Isojako suoritettiin Köyliössä 1780- ja 1790-luvuilla. 1900-luvun alussa suurin osa nykyisistä pelloista oli jo viljelykäytössä. Järven ranta-alueet ja Köyliönjoen alkuosa Ehtamo-Tuiskula välillä olivat vielä niittyinä. Järven itäpuolella kulkee Pyhän Henrikintie, joka on Köyliön ja Nousiaisen välillä oleva pyhiinvaellusreitti. Köyliön kohdalla se noudattaa vanhaa Huovintietä, jonka arvellaan olevan peräisin 800-luvulta.

Inventointialue oli ennen maastotöitä arvioitavissa hyvin todennäköisesti kokonaan asumattomaksi. Tämä käy ilmi vanhimmista käytettävissä olevista kartoista eli vuoden 1801 isojakokartasta, 1800-luvun puolivälin pitäjänkartasta sekä vuoden 1902 Senaatin kartasta. Alue on vielä moderneissa peruskartoissakin asumaton. Alueella ei kulje edes vanhoja tielinjauksia.

Kartta 3. Inventointialue vuoden 1801 isojakokartassa. Kansallisarkisto.

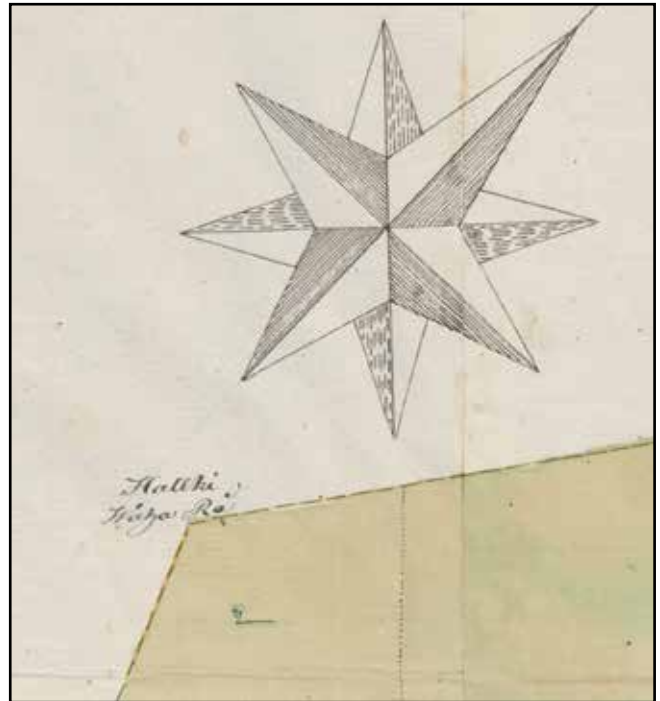

Kartta 4. Inventointialue vuoden 1902 Senaatin kartassa, karttalehti XVI 17. Kansallisarkisto.

Ainoa tunnettu kiinteä muinaisjäänös on kolmen kunnan rajamerkki Halkivaha. Kyseinen siirtokivilohkare on mainittu ensimmäisen kerran asiakirjoissa jo vuonna 1486. Nykyisin sen kohdalla on Valtatie 12n pysähtymispaikka, opastaulu ja kivessä sen historiasta kertova pronssilaatta.

Köyliön kunnan yleisinventoinnit ovat vuosilta 1953 ja 1996, mutta niiden ulottumisesta tutkimusalueelle ei ole tietoa. Muita arkeologisia tutkimuksia alueella ei ole tehty.

Kuva 1.
*Halkivaha merkittynä vuoden 1801
isojakokarttaan (Hallki Waha Rå).
Kansallisarkisto.*

INVENTOINTI

Korpilevonmäen tuulivoimapuiston hankealueen arkeologisen inventoinnin maastotyöt toteutettiin 7.–9.10. ja 12.–13.10.2015 yhden arkeologin voimin. Alueella tarkastettiin käytettävissä olleiden sijaintitietojen perusteella tuulivoimaturbiinien suunniteltujen rakennuspaikkojen ympäristöt ja topografian perusteella arkeologisesti kiinnostavia alueita. Inventointi keskitettiin etupäässä moreenimaille. Havainto- ja sääolosuhteet maastossa olivat pääosin hyvät.

Ensisijainen inventointimenetelmä oli silmämääräinen havainnointi. Havaintoja dokumentoitiin muistiinpanoin ja valokuvaamalla. Koordinaattitietoja tallennettiin Garmin GPSmap 62 -paikantimella, jonka tarkkuus oli keskimäärin 3–5 metriä. Raportin kartat on luotu MapInfo 8.5. -ohjelmalla.

KIINTEÄ MUINAISJÄÄNNÖS (HALKIVAHA)

Nimi:	Halkivaha
Kunta:	Huittinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstunnus:	1000013345
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet (rajamerkki)
Ajoitus:	keskiaikainen
Koordinaatit:	P: 6790199 I: 256999 (ETRS89-TM35FIN -tasokoordinaatisto)
Z/m.mpy:	65 m mpy
Etäisyystieto:	Huittisten kirkosta 11,6 km länteen
Peruskartta:	113411

Kohdekuvaus:

Huittisten, Köyliön ja Kokemäen yhteinen rajakivi Valtatie 12:n varrella. Tämä Köyliön Halkivahana mainittu siirtokivilohkare on mainittu ensimmäisen kerran asiakirjoissa jo vuonna 1486.

Tuulivoimaloiden rakentaminen Korpilevonmäen alueelle ei tiedoksi annetuilla suunnitelmilla uhkaa kohdetta.

Kartta 5.

Halkivahan sijainti merkitty vihreällä kolmiolla.

Kuva 2.

Halkivaha ja Huittisten opaskyltti.

MUU KOHDE (KIVHAUTA)

Nimi:	Kivihauta
Kunta:	Huittinen
Laji:	muu kohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet (rajamerkki?)
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	moderni
Koordinaatit:	P: 6789671 I: 257631 (ETRS89-TM35FIN -tasokoordinaatisto)
Z/m.mpy:	75 m mpy
Etäisyystieto:	Huittisten kirkosta 10,9 km länteen
Peruskartta:	113411

Kohdekuvaus:

Matala kiveys pienen kallion kulmalla. Muoto hieman pyöreähkö, halkaisija noin kaksi metriä. Vahvan sammalen ja jäkälän peitossa. Mahdollisesti vanhemmissa peruskartoissa näkyvään kiinteistörajaan liittyvä. Vanhemmista kartoista ei löydy rajamerkintöjä ko. sijainnilla.

Tuulivoimaloiden rakentaminen Korpilevonmäen alueelle ei tiedoksi annetuilla suunnitelmilla uhkaa kohdetta.

Kartta 6. Kivirakenteen sijainti merkitty turkoosilla neliöllä.

Kuva 3. Kivihauta. Mahdollinen rajamerkki.

TURBIINIPAIKAT

Turbiinipaikka 1

Maaston kuvaus:

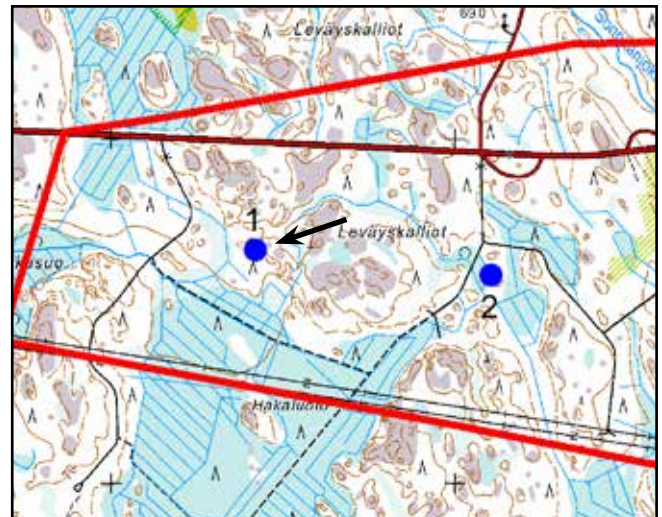
Metsän reunassa Leväyskallioiden lounaislaidassa, Isosuo pohjoispuolella.

Havainto-olosuhteet:

Hyvät.

Huomioitavat havainnot:

Ei huomioitavia havaintoja.

Turbiinipaikka 2

Maaston kuvaus:

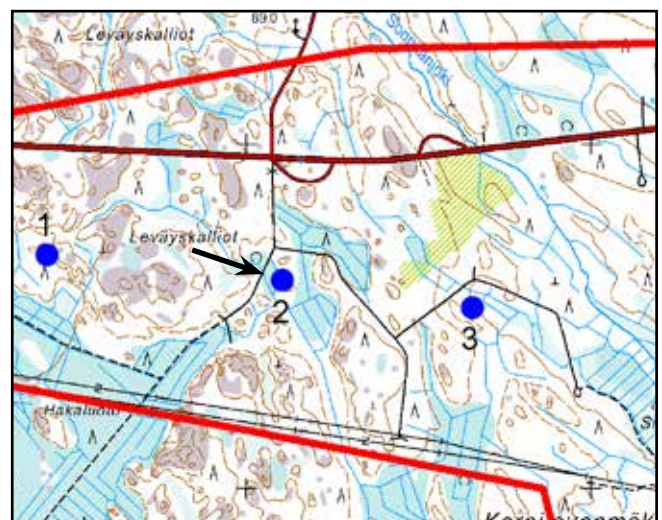
Pieni moreenikumpare sekametsässä Leväyskallioiden itäpuolella.

Havainto-olosuhteet:

Hyvät.

Huomioitavat havainnot:

Ei huomioitavia havaintoja.

Kuva 4. Turbiinipaikan 3 ympäristöä.

Turbiinipaikka 3

Maaston kuvaus:

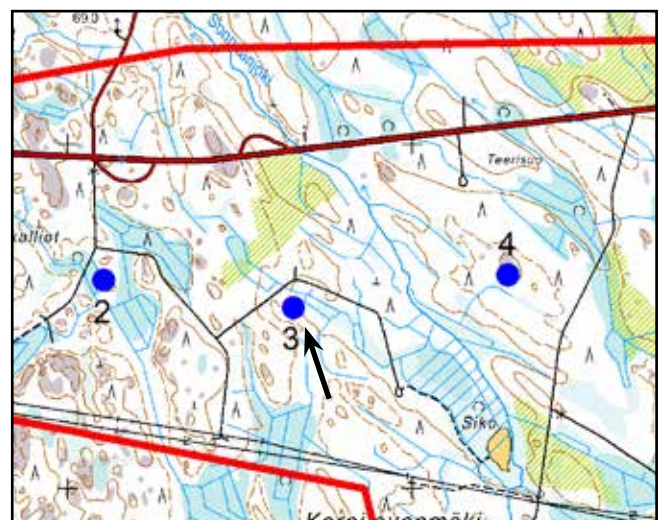
Nuorta sekametsää Korpilevonmäen pohjoispuolella.

Havainto-olosuhteet:

Hyvät.

Huomioitavat havainnot:

Ei huomioitavia havaintoja.

Turbiinipaikka 4

Maaston kuvaus:

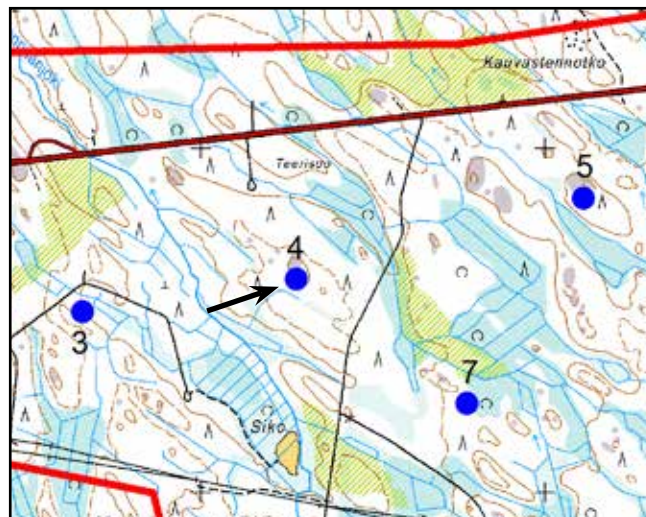
Pieni kalliokumpare nuoressa sekametsässä Sikon koillispuolella.

Havainto-olosuhteet:

Hyvät.

Huomioitavat havainnot:

Ei huomioitavia havaintoja.

Turbiinipaikka 5

Maaston kuvaus:

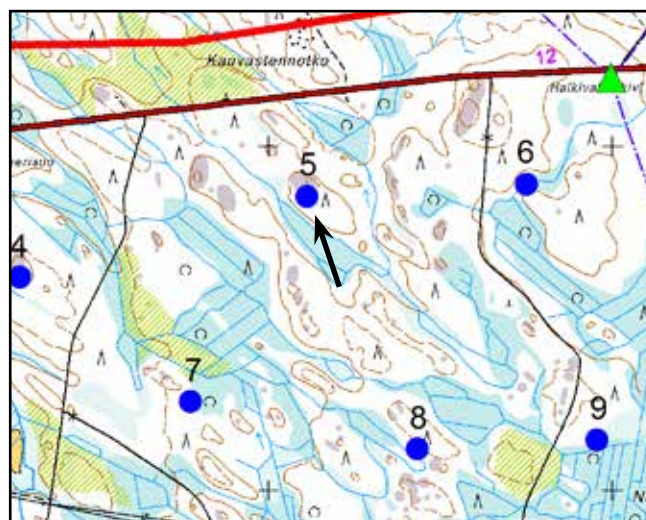
Moreenikumpare Kauvastennotkon eteläpuolella. Noin 300 metriä Valtatie 12:sta etelään.

Havainto-olosuhteet:

Hyvät.

Huomioitavat havainnot:

Ei huomioitavia havaintoja.

Kuva 5. Turbiinipaikan 6 ympäristöä.

Turbiinipaikka 6

Maaston kuvaus:

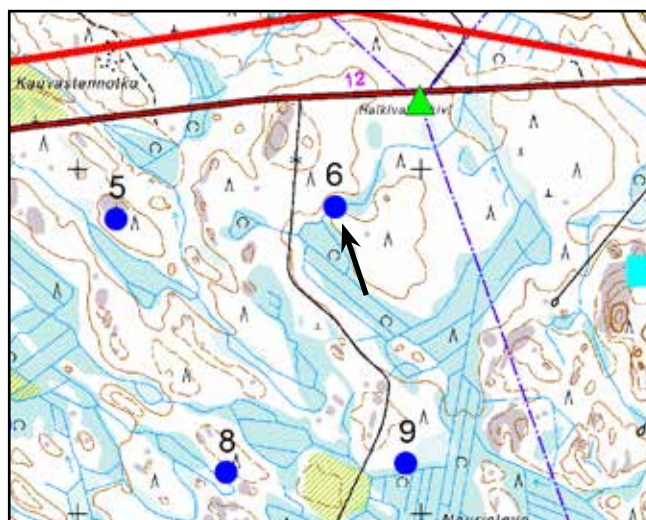
Sekametsää moreenisaarekkeen länsiosassa, kuivatun suon laidassa. Noin 340 metriä Valtatie 12:sta etelään.

Havainto-olosuhteet:

Hyvät.

Huomioitavat havainnot:

Ei huomioitavia havaintoja.

Turbiinipaikka 7

Maaston kuvaus:

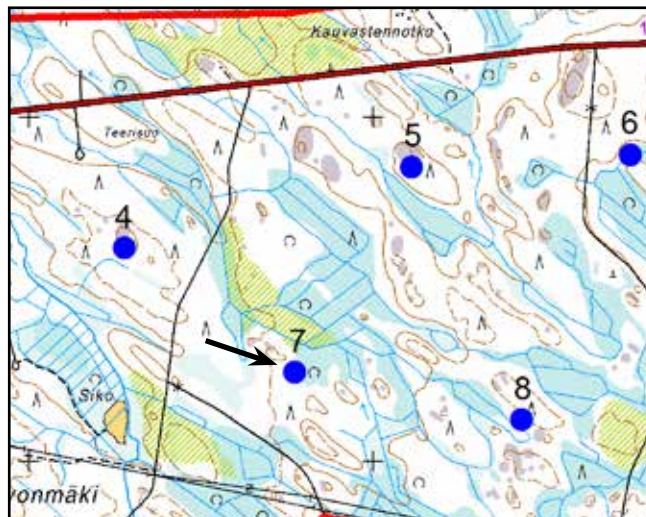
Kosteapohjaista metsää Kuumasuon pohjoislaidassa, moreenikumpareella avohakkuualueen eteläpuolella.

Havainto-olosuhteet:

Hyvät.

Huomioitavat havainnot:

Ei huomioitavia havaintoja.

Turbiinipaikka 8

Maaston kuvaus:

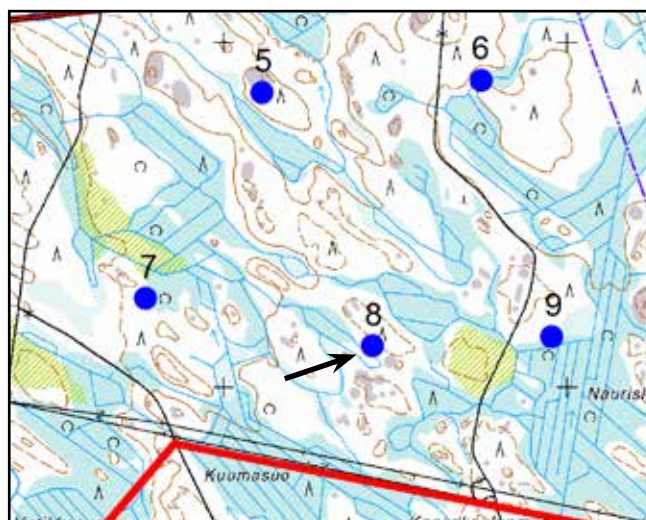
Metsää avohakkuualueen länsipuolella, Kuumasuon koillispuolella.

Havainto-olosuhteet:

Hyvät.

Huomioitavat havainnot:

Ei huomioitavia havaintoja.

Kuva 4. Turbiinipaikka 9. Kuvattu koillisesta.

Turbiinipaikka 9

Maaston kuvaus:

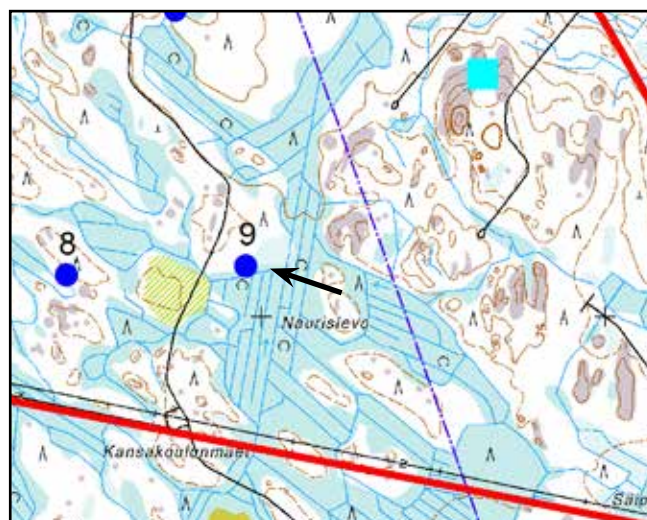
Naurislevon pohjoislaidalla, moreenikumpareen kyljessä.

Havainto-olosuhteet:

Hyvät.

Huomioitavat havainnot:

Ei huomioitavia havaintoja.

YHTEENVETO

Köyliön Korpilevonmäen tuulivoimapuiston hankealueella tarkastettiin käytettävissä olleiden sijaintitietojen perusteella tuulivoimaturbiinien suunniteltujen rakennuspaikkojen ympäristöt ja topografian perusteella arkeologisesti kiinnostavia alueita. Inventointi keskitettiin etupäässä moreenimaille. Alueella on maa- ja metsätaloutta, ojitettuja suoalueita, hakkuuaukeita ja avokallioalueita.

Inventoidulla alueella ei sijaitse vanhoja kyliä, eikä muutakaan asutusta. Alueella ei myöskään kulje vanhoja tielinjauksia. Ainoa tunnettu kiinteä muinaisjäännös on kolmen kunnan rajamerkki Halkivaha. Kyseinen siirtokivilohkare on mainittu ensimmäisen kerran asiakirjoissa jo vuonna 1486. Tuulivoimaloiden rakentaminen ei tiedoksi annetuilla suunnitelmilla uhkaa kohdetta. Uusi kohde nimeltään Kivihauta on todennäköisesti modernin kiinteistörajan merkki. Kohde ei ole kiinteä muinaisjäännös.

Jo esiselvityksen perusteltua voitiin olettaa, että hankealue ei ole ollut kiinteään asutuksen tai elinkeinotoiminnan piirissä ennen nykyaikaa. Inventoinnissa ei löytynyt uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Turussa 23.10.2015

Tiina Vasko

LÄHTEET

KIRJALLISUUS

Niukkanen, M. (toim.) 2009:

Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset. Tunnistaminen ja suojele.
Museoviraston rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3.

Salminen, V. 1905:

Köyliön pitäjän historia. Pitäjänkertomuksia VII. SKS toimituksia 47. Rauma.

Salokangas, R. 1980:

Köyliön historia II, 1850–1975. Kokemäki.

Viikki, R. 1973:

Suur-Huittisten historia II: Punkalaitumen eroamisesta kunnallisen itsehallinnon alkuun
n. 1639–1860. Lauttakylä.

ARKISTOLÄHTEET

Bilund, A., Sepänmaa, T. & Jussila T. 2011:

Rauma–Forssa voimajohtolinjan inventointi. Mikroliitti Oy.

Laukkanen, Esa 1996. Köyliön esihistorialliset ja keskiaikaiset muinaisjäännökset. Satakunnan Museo.

Itkonen, K. 1960:

Huittinen. Inventointiraportti. Museovirasto.

Laukkanen, E. 1996:

Köyliön esihistorialliset ja keskiaikaiset muinaisjäännökset. Satakunnan Museo.

Lehtinen, S. 1997:

Huittisten kaupungin muinaisjäännökset. Inventointiraportti. Satakunnan Museo.

Salo, U. 1953.:

Köyliön pitäjän kiinteät muinaisjäännökset.

INTERNET

Arkistolaitoksen ylläpitämä Digitaaliarkisto (<http://digi.narc.fi>)

Maanmittauslaitoksen ylläpitämä Paikkatietoikkuna (<http://www.paikkatietoikkuna.fi>)

Museoviraston ylläpitämä Kulttuuriympäristö -rekisteriportaali
(<http://kulttuuriymparisto.nba.fi>)

KANSALLISARKISTO

Pitäjänpitäjäkartasto. Huittinen. Karttalehdet 2112 02+01.

Pitäjänpitäjäkartasto. Köyliö. Karttalehti 1134 11.

Senaatin kartasto. Karttalehti XVII 9.

Senaatin kartasto. Karttalehti XVI 17.

Maanmittaushallituksen uudistusarkisto

Isojakokartta selityksineen Mommolan jakokunnasta. 1795–1805 (A16:22/1–20).
Johannes Tillberg.

Isojakokartta. Köyliön Vanhakartano. 1797–1801 (A48:6/3–51). Anders Ringbom.

MUUT

Varsinais-Suomen ELY-keskus 2014:

Päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta. VARELY/2491/2014.